

Wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **PRZYRODY** dla klasy IV w roku szkolnym 2023/2024

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnił wymagań na ocenę dopuszczającą.

Wymagania na każdy stopień wyższy niż dopuszczający obejmują również wymagania na stopień poprzedni.

I PÓŁROCZE				
Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 1. Poznajemy warsztat przyrodnika				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia dwa elementy przyrody nieożywionej; - wymienia dwa elementy przyrody ożywionej - wymienia zmysły umożliwiające poznawanie otaczającego świata; podaje dwa przykłady informacji uzyskanych dzięki wybranym zmysłom; - wyjaśnia, czym jest obserwacja; - podaje nazwy przyrządów służących do prowadzenia obserwacji w terenie; - przeprowadza obserwację za pomocą lupy lub lornetki; - notuje dwa/trzy spostrzeżenia dotyczące obserwowanych obiektów; - wykonuje schematyczny rysunek obserwowanego obiektu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>przyroda</i>; - wymienia trzy niezbędne do życia składniki przyrody nieożywionej; podaje trzy przykłady wytworów działalności człowieka - omawia na przykładach rolę poszczególnych zmysłów w poznawaniu świata; - wymienia źródła informacji o przyrodzie; - omawia najważniejsze zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia obserwacji i wykonywania doświadczeń; - przyporządkowuje przyrząd służący do prowadzenia obserwacji do obserwowanego obiektu; - wymienia propozycje przyrządów, które należy przygotować do prowadzenia obserwacji w terenie; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy ożywionych elementów przyrody; - wskazuje w najbliższym otoczeniu wytwory działalności człowieka - porównuje liczbę i rodzaj informacji uzyskiwanych za pomocą poszczególnych zmysłów; - wymienia cechy przyrodnika; - określa rolę obserwacji w poznawaniu przyrody; - omawia etapy doświadczenia; - planuje miejsca dwóch/trzech obserwacji; - proponuje przyrząd odpowiedni do obserwacji konkretnego obiektu; - wymienia najważniejsze części mikroskopu; - wyjaśnia, co to jest widnokrąg; - omawia budowę kompasu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady powiązań przyrody nieożywionej z przyrodą ożywioną; klasyfikuje wskazane elementy na: <ul style="list-style-type: none"> - ożywione składniki przyrody, nieożywione składniki przyrody oraz wytwory działalności człowieka - wyjaśnia, w jakim celu prowadzi się doświadczenia i eksperymenty przyrodnicze; - wyjaśnia różnice między eksperymentem a doświadczeniem; - planuje obserwację dowolnego obiektu lub organizmu w terenie; - uzasadnia celowość zaplanowanej obserwacji; - omawia sposób przygotowania obiektu do obserwacji mikroskopowej; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, w jaki sposób zmiana jednego elementu przyrody może wpłynąć na jej pozostałe elementy -na podstawie obserwacji podejmuje próbę przewidzenia niektórych sytuacji i zjawisk, np. dotyczących pogody, zachowania zwierząt; - przeprowadza dowolne doświadczenie, posługując się instrukcją, zapisuje obserwacje i wyniki; - wyjaśnia, dlaczego do niektórych doświadczeń należy używać dwóch zestawów doświadczalnych; - przygotowuje notatkę na temat innych przyrządów służących do prowadzenia obserwacji, np. odległych obiektów lub głębin; - podaje historyczne i współczesne przykłady praktycznego wykorzystania umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych;

<ul style="list-style-type: none"> - dokonuje pomiaru z wykorzystaniem taśmy mierniczej; - podaje nazwy głównych kierunków geograficznych wskazanych przez nauczyciela na widnokręgu; - wyznacza – na podstawie instrukcji słownej – główne kierunki geograficzne za pomocą kompasu; -określa warunki wyznaczania kierunku północnego za pomocą gnomonu, czyli prostego patyka lub pręta, w słoneczny dzień. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa charakterystyczne cechy obserwowanych obiektów; -opisuje sposób użycia taśmy mierniczej; - podaje nazwy głównych kierunków geograficznych; - przyporządkowuje skróty do nazw głównych kierunków geograficznych; - określa warunki korzystania z kompasu; - posługując się instrukcją, wyznacza główne kierunki geograficzne za pomocą gnomonu. 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie wyznacza kierunki geograficzne za pomocą kompasu; - wyjaśnia, w jaki sposób wyznacza się kierunki pośrednie; 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady wykorzystania w życiu umiejętności wyznaczania kierunków geograficznych; - porównuje dokładność wyznaczania kierunków geograficznych za pomocą kompasu i gnomonu; - wyjaśnia, w jaki sposób tworzy się nazwy kierunków pośrednich. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia sposób wyznaczania kierunku północnego na podstawie położenia Gwiazdy Polarnej oraz innych obiektów w otoczeniu.
--	---	--	---	---

Dział 2. Poznajemy pogodę i inne zjawiska przyrodnicze

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje w najbliższym otoczeniu przykłady ciał stałych, cieczy i gazów; - wskazuje w najbliższym otoczeniu po dwa przykłady ciał plastycznych, kruchych i sprężystych; - podaje dwa przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych; - porównuje ciała stałe z cieczami pod względem jednej właściwości, np. Kształtu; - wymienia stany skupienia wody w przyrodzie; - podaje przykłady występowania wody w różnych stanach skupienia; - omawia budowę termometru; - odczytuje wskazania termometru; - wyjaśnia, na czym polega krzepnięcie i topnienie; - wymienia przynajmniej trzy składniki pogody; - rozpoznaje na dowolnej ilustracji rodzaje opadów; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia stany skupienia, w których występują substancje; - podaje dwa/trzy przykłady wykorzystania właściwości ciał stałych w życiu codziennym; - wyjaśnia zasadę działania termometru; przeprowadza, zgodnie z instrukcją, doświadczenia wykazujące: <ul style="list-style-type: none"> - wpływ temperatury otoczenia na parowanie wody, - obecność pary wodnej w powietrzu ; - wyjaśnia, na czym polega parowanie i skraplanie wody; -wyjaśnia, co nazywamy pogodą); - wyjaśnia pojęcia: <i>upał, przymrozek, mróz</i>; - podaje nazwy osadów atmosferycznych; - zapisuje temperaturę dodatnią i ujemną; - omawia sposób pomiaru ilości opadów; - podaje jednostki, w których wyraża się składniki pogody; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, na czym polega zjawisko rozszerzalności cieplnej; - podaje przykłady występowania zjawiska rozszerzalności cieplnej ciał stałych i cieczy oraz gazów; - wymienia czynniki wpływające na szybkość parowania; - formułuje wnioski na podstawie przeprowadzonych doświadczeń; - przyporządkowuje stan skupienia wody do wskazań termometru; - podaje, z czego mogą być zbudowane chmury; - rozróżnia rodzaje osadów atmosferycznych na ilustracjach; - wyjaśnia, czym jest ciśnienie atmosferyczne; - wyjaśnia, jak powstaje wiatr; - wymienia przyrządy służące do obserwacji meteorologicznych; -dokonuje pomiaru składników pogody – prowadzi kalendarz pogody; - przygotowuje możliwą prognozę pogody dla swojej miejscowości na następny dzień; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -klasyfikuje ciała stałe ze względu na właściwości; - wyjaśnia, na czym polega kruchość, plastyczność i sprężystość; - porównuje właściwości ciał stałych, cieczy i gazów; - opisuje zasadę działania termometru cieczowego; -dokumentuje doświadczenia według poznanego schematu; - podaje znane z życia codziennego przykłady zmian stanów skupienia wody; - przedstawia w formie schematu zmiany stanu skupienia wody w przyrodzie; - wyjaśnia, jak tworzy się nazwę wiatru; - rozpoznaje na mapie rodzaje wiatrów; - wykazuje związek pomiędzy porą roku a występowaniem określonego rodzaju opadów i osadów; - odczytuje prognozę pogody przedstawioną za pomocą znaków graficznych; - określa kierunek wiatru na podstawie obserwacji; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, popierając swoje stanowisko przykładami z życia, dlaczego ważna jest znajomość właściwości ciał; -przedstawia zmiany stanów skupienia wody podczas jej krążenia w przyrodzie, posługując się wykonanym przez siebie rysunkiem; - wyjaśnia różnice między opadami a osadami atmosferycznymi; -przygotowuje i prezentuje informacje na temat rodzajów wiatru występujących na świecie; - na podstawie opisu przedstawia – w formie mapy – prognozę pogody dla Polski; - podaje przykłady praktycznego wykorzystania wiadomości dotyczących zmian temperatury i długości cienia w ciągu dnia, np. wybór ubrania, pielęgnacja roślin, ustawienie budy dla psa; - wymienia fenologiczne pory roku, czyli te, które wyróżnia się na podstawie fazy rozwoju roślinności.
--	--	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, dlaczego burze są groźne; - dobiera odpowiednie przyrządy służące do pomiaru trzech składników pogody; - odczytuje temperaturę powietrza z termometru cieczowego; - na podstawie instrukcji buduje wiatromierz; - odczytuje symbole umieszczone na mapie pogody; - przedstawia stopień zachmurzenia za pomocą symboli; - przedstawia rodzaj opadów za pomocą symboli; - wyjaśnia pojęcia: <i>wschód Słońca</i>, <i>zachód Słońca</i>; - rysuje „drogę” Słońca na niebie; - podaje daty rozpoczęcia kalendarzowych pór roku; - podaje po trzy przykłady zmian zachodzących w przyrodzie ożywionej w poszczególnych porach roku. 	<ul style="list-style-type: none"> - buduje deszczomierz na podstawie instrukcji; - prowadzi tygodniowy kalendarz pogody na podstawie obserwacji wybranych składników pogody; - określa aktualny stopień zachmurzenia nieba na podstawie obserwacji; - opisuje tęczę; - omawia pozorną wędrówkę Słońca nad widnokregiem; - omawia zmiany temperatury powietrza w ciągu dnia; - wyjaśnia pojęcia: <i>równonoc</i>, <i>przesilenie</i>; - omawia cechy pogody w poszczególnych porach roku. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa zależność między wysokością Słońca a temperaturą powietrza; - określa zależność między wysokością Słońca a długością cienia; - wyjaśnia pojęcie <i>górowanie Słońca</i>; - omawia zmiany w pozornej wędrówce Słońca nad widnokregiem w poszczególnych porach roku. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia zmiany długości cienia w ciągu dnia; - porównuje wysokość Słońca nad widnokregiem oraz długość cienia podczas górowania w poszczególnych porach roku. 	
--	---	---	---	--

Dział 3. Poznajemy świat organizmów

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, po czym rozpoznaje się organizm; - wymienia przynajmniej trzy czynności życiowe organizmów; - omawia jedną wybraną przez siebie czynność życiową organizmów; - odróżnia przedstawione na ilustracji organizmy jednokomórkowe od organizmów wielokomórkowych; - określa, czy podany organizm jest samożywny czy cudzożywny; - podaje przykłady organizmów cudzożywnych: mięsożernych, roślinożernych i wszystkożernych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcia: <i>organizm jednokomórkowy</i>, <i>organizm wielokomórkowy</i>; - podaje charakterystyczne cechy organizmów; - wymienia czynności życiowe organizmów; - rozpoznaje na ilustracji wybrane organy/narządy; - dzieli organizmy cudzożywe ze względu na rodzaj pokarmu; - podaje przykłady organizmów roślinożernych; - dzieli mięsożerców na drapieżniki i padlinożerców; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia hierarchiczną budowę organizmów wielokomórkowych; - charakteryzuje czynności życiowe organizmów; - omawia cechy rozmnażania płciowego i bezpłciowego; - wyjaśnia pojęcia: <i>organizm samożywny</i>, <i>organizm cudzożywny</i>; - wymienia cechy roślinożerców; - wymienia, podając przykłady, sposoby zdobywania pokarmu przez organizmy cudzożywe; - podaje przykłady zwierząt odżywiających się szczątkami glebowymi; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady różnych sposobów wykonywania tych samych czynności przez organizmy, np. ruch, wzrost; - porównuje rozmnażanie płciowe z rozmnażaniem bezpłciowym; - omawia sposób wytwarzania pokarmu przez rośliny; - określa rolę, jaką odgrywają w przyrodzie zwierzęta odżywiające się szczątkami glebowymi; - wyjaśnia, na czym polega pasożytnictwo; - omawia rolę destruentów w łańcuchu pokarmowym; - opisuje szkodliwość zwierząt 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje na temat najmniejszych i największych organizmów żyjących na Ziemi; - omawia podział organizmów na pięć królestw; - prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat pasożytnictwa w świecie roślin; - podaje przykłady obrony przed wrogami w świecie roślin i zwierząt; - uzasadnia, że zniszczenie jednego z ogniw łańcucha pokarmowego może doprowadzić do wyginięcia innych ogniw;
---	--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> -wskazuje na ilustracji charakterystyczne cechy drapieżników; - układa łańcuch pokarmowy z podanych organizmów; - układa jeden łańcuch pokarmowy na podstawie analizy sieci pokarmowej; - wymienia korzyści wynikające z uprawy roślin w domu i ogrodzie; - podaje przykłady zwierząt hodowanych przez człowieka w domu; -podaje przykład drobnego zwierzęcia żyjącego w domu; - rozpoznaje trzy zwierzęta żyjące w ogrodzie. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega wszystkożerność; - wyjaśnia, czym są zależności pokarmowe; - podaje nazwy ogniw łańcucha pokarmowego; - podaje trzy przykłady roślin stosowanych jako przyprawy do potraw; - wyjaśnia, dlaczego decyzja o hodowli zwierzęcia powinna być dokładnie przemyślana; - omawia zasady opieki nad zwierzętami; - podaje przykłady dzikich zwierząt żyjących w mieście; - wykonuje zielnik, w którym umieszcza pięć okazów. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia przedstawicieli pasożytów; - wyjaśnia nazwy ogniw łańcucha pokarmowego; -wyjaśnia, co to jest sieć pokarmowa; - rozpoznaje wybrane rośliny doniczkowe; - wyjaśnia, jakie znaczenie ma znajomość wymagań życiowych uprawianych roślin; - określa cel hodowania zwierząt w domu; - wyjaśnia, dlaczego nie wszystkie zwierzęta możemy hodować w domu; - wskazuje źródła informacji na temat hodowanych zwierząt; -wyjaśnia, dlaczego coraz więcej dzikich zwierząt przybywa do miast. 	<p>zamieszkujących nasze domy;</p> <ul style="list-style-type: none"> - formułuje apel do osób mających zamiar hodować zwierzę lub podarować je w prezencie. 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje jedną egzotyczną roślinę (ozdobną lub przyprawową), omawiając jej wymagania życiowe; - przygotowuje ciekawostki i dodatkowe informacje na temat zwierząt, np. omówienie najszybszych zwierząt.
---	---	---	---	--

Dział 4. Odkrywamy tajemnice ciała człowieka

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady produktów bogatych w białka, cukry, tłuszcze, witaminy; - omawia znaczenie wody dla organizmu; - wskazuje na modelu położenie poszczególnych narządów przewodu pokarmowego; - wyjaśnia, dlaczego należy dokładnie żuć pokarm; - uzasadnia konieczność mycia rąk przed każdym posiłkiem; - wskazuje na schemacie serce i naczynia krwionośne; - wymienia rodzaje naczyń krwionośnych; - mierzy puls; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia składniki pokarmowe; - przyporządkowuje podane pokarmy do wskazanej grupy pokarmowej; - wymienia narządy budujące przewód pokarmowy; - omawia rolę układu pokarmowego; - podaje zasady higieny układu pokarmowego; -omawia rolę serca i naczyń krwionośnych; - pokazuje na schemacie poszczególne rodzaje naczyń krwionośnych; - wymienia narządy budujące drogi oddechowe; - wyjaśnia, co dzieje się z powietrzem podczas wędrowki przez drogi oddechowe; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę składników pokarmowych w organizmie; -wymienia produkty zawierające sole mineralne; - wyjaśnia pojęcie <i>trawienie</i>; - opisuje drogę pokarmu w organizmie; - omawia, co dzieje się w organizmie po zakończeniu trawienia pokarmu; - wymienia funkcje układu krwionośnego; - wyjaśnia, czym jest tętno; - omawia rolę układu krwionośnego w transporcie substancji w organizmie; - proponuje zestaw prostych ćwiczeń poprawiających 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia rolę witamin; - wymienia wybrane objawy niedoboru jednej z poznanych witamin; - omawia rolę soli mineralnych w organizmie; -wyjaśnia rolę enzymów trawiennych; - wskazuje narządy, w których zachodzi mechaniczne i chemiczne przekształcanie pokarmu; - wyjaśnia, jak należy dbać o układ krwionośny; - podaje przykłady produktów żywnościowych korzystnie wpływających na pracę układu krwionośnego; -wyjaśnia, na czym polega współpraca 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedstawia krótkie informacje na temat sztucznych barwników, aromatów identycznych z naturalnymi, konserwantów znajdujących się w żywności; - omawia rolę narządów wspomagających trawienie; - wymienia czynniki, które mogą negatywnie wpłynąć na funkcjonowanie wątroby lub trzustki; - prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat składników krwi i grup krwi; - ilustruje wymianę gazową zachodzącą w komórkach ciała; - planuje i prezentuje doświadczenie potwierdzające obecność pary wodnej w wydychanym powietrzu;
---	--	--	--	---

<ul style="list-style-type: none"> - podaje dwa przykłady zachowań korzystnie wpływających na pracę układu krążenia; - pokazuje na modelu lub planszy dydaktycznej położenie narządów budujących układ oddechowy; -wymienia zasady higieny układu oddechowego; - wskazuje na sobie, modelu lub planszy elementy szkieletu; - wyjaśnia pojęcie <i>stawy</i>; - omawia dwie zasady higieny układu ruchu; - wskazuje na planszy położenie układu nerwowego; - wskazuje na planszy lub modelu położenie narządów zmysłów; - wymienia zadania narządów smaku i powonienia; - wymienia, podając przykłady, rodzaje smaków; - wymienia dwa zachowania wpływające niekorzystnie na układ nerwowy; - wskazuje na planszy położenie narządów układu rozrodczego; -rozpoznaje komórki rozrodcze: męską i żeńską; - wyjaśnia pojęcie <i>zapłodnienie</i>; - podaje przykłady zmian w organizmie świadczących o rozpoczęciu okresu dojrzewania u własnej płci; - podaje dwa przykłady zmian w funkcjonowaniu skóry w okresie dojrzewania. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa rolę układu oddechowego; - opisuje zmiany w wyglądzie części piersiowej tułowia podczas wdechu i wydechu; - wymienia elementy budujące układ ruchu; - podaje nazwy i wskazuje główne elementy szkieletu; - wymienia trzy funkcje szkieletu; - wymienia zasady higieny układu ruchu; -omawia rolę poszczególnych narządów zmysłów; - omawia rolę skóry jako narządu zmysłu; - wymienia zasady higieny oczu i uszu - wymienia narządy tworzące żeński i męski układ rozrodczy; - określa rolę układu rozrodczego; - omawia zasady higieny układu rozrodczego; - wskazuje na planszy miejsce rozwoju nowego organizmu; - wymienia zmiany fizyczne zachodzące w okresie dojrzewania u dziewcząt i chłopców; - omawia zasady higieny, których należy przestrzegać w okresie dojrzewania. 	<p>funkcjonowanie układu krwionośnego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa cel wymiany gazowej; - omawia rolę poszczególnych narządów układu oddechowego; - wyjaśnia, dlaczego drogi oddechowe są wyściełane przez komórki z rzęskami; - rozróżnia rodzaje połączeń kości; - podaje nazwy głównych stawów u człowieka; - wyjaśnia, w jaki sposób mięśnie są połączone ze szkieletem; - omawia, korzystając z planszy, w jaki sposób powstaje obraz oglądanego obiektu; - wskazuje na planszy elementy budowy oka: soczewkę, siatkówkę i źrenicę; - wskazuje na planszy małżowinę uszną, przewód słuchowy i błonę bębenkową; - omawia zasady higieny układu nerwowego; -omawia rolę poszczególnych narządów układu rozrodczego; - opisuje zmiany psychiczne zachodzące w okresie dojrzewania. 	<p>układów pokarmowego, krwionośnego i oddechowego;</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonuje schematyczny rysunek ilustrujący wymianę gazową zachodzącą w płucach; -porównuje zakres ruchów stawów: barkowego, biodrowego i kolanowego; - na modelu lub planszy wskazuje kości o różnych kształtach; - omawia pracę mięśni szkieletowych; - wymienia zadania mózgu, rdzenia kręgowego i nerwów; - wyjaśnia, w jaki sposób układ nerwowy odbiera informacje z otoczenia; - podaje wspólną cechę narządów węchu i smaku; - wskazuje na planszy drogę informacji dźwiękowych; - uzasadnia, że układ nerwowy koordynuje pracę wszystkich narządów zmysłów; - na podstawie doświadczenia formułuje wniosek dotyczący zależności między zmysłem smaku a zmysłem powonienia; - wyjaśnia przyczyny różnic w budowie układu rozrodczego żeńskiego i męskiego; - omawia przebieg rozwoju nowego organizmu; - wskazuje na planszy narządy układu rozrodczego męskiego i układu rozrodczego żeńskiego; -wyjaśnia na przykładach, czym jest odpowiedzialność. 	<ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, dlaczego w okresie szkolnym należy szczególnie dbać o prawidłową postawę ciała; -omawia działanie mięśni budujących narządy wewnętrzne; - podaje przykłady skutków uszkodzenia układu nerwowego; - prezentuje informacje na temat wad wzroku lub słuchu; -prezentuje informacje na temat roli kobiet i mężczyzn w rodzinie i społeczeństwie na przestrzeni kilku pokoleń, np. omawia zajęcia prababci, babci, mamy, starszej siostry itp.; - prezentuje informacje dotyczące zagrożeń, na które mogą być narażone dzieci w okresie dojrzewania.
--	--	---	---	---

II PÓLROCZE

Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca
Dział 5. Odkrywamy tajemnice zdrowia				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia co najmniej trzy zasady zdrowego stylu życia; - korzystając z piramidy zdrowego żywienia, wskazuje produkty, które należy spożywać w dużych i w małych ilościach; - wyjaśnia, dlaczego ważna jest czystość rąk; - omawia sposoby dbania o zęby; -wymienia dwie zasady bezpieczeństwa podczas zabaw na świeżym powietrzu; - wymienia drogi wnikania do organizmu człowieka drobnoustrojów chorobotwórczych i zwierząt pasożytniczych; - wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą oddechową; -wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych przez uszkodzoną skórę; - wymienia trzy zasady, których przestrzeganie pozwoli uniknąć chorób przenoszonych drogą pokarmową; - wymienia zjawiska pogodowe, które mogą stanowić zagrożenie; - odróżnia muchomor sromotnikowego od innych grzybów; - określa sposób postępowania po użądleniu; - omawia zasady postępowania podczas pielęgnacji roślin hodowanych w domu; - podaje przykłady środków czystości, które stwarzają zagrożenia dla zdrowia; - wymienia rodzaje urazów skóry; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -podaje zasady prawidłowego odżywiania; - wyjaśnia, dlaczego należy dbać o higienę skóry; - opisuje sposób pielęgnacji paznokci; - wyjaśnia, na czym polega właściwy dobór odzieży; - podaje przykłady wypoczynku czynnego i wypoczynku biernego; -wymienia przyczyny chorób zakaźnych; - wymienia nazwy chorób przenoszonych drogą oddechową; -omawia objawy wybranej choroby przenoszonej drogą oddechową; - omawia przyczyny zatruc; - określa zachowania zwierzęcia, które mogą świadczyć o tym, że jest ono chore na wściekliznę; - określa zasady postępowania w czasie burzy, gdy przebywa się w domu lub poza nim; - rozpoznaje owady, które mogą być groźne; - podaje przykłady trujących roślin hodowanych w domu; -przyporządkowuje nazwę zagrożenia do symboli umieszczanych na opakowaniach; - omawia sposób postępowania w wypadku otarć i skaleczeń; -podaje przykłady substancji, które mogą uzależniać; - podaje przykłady skutków działania alkoholu na organizm; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymienia wszystkie zasady zdrowego stylu życia; - wyjaśnia rolę aktywności fizycznej w zachowaniu zdrowia; - opisuje sposób pielęgnacji skóry – ze szczególnym uwzględnieniem okresu dojrzewania; - wyjaśnia, na czym polega higiena jamy ustnej; - wyjaśnia, czym są szczepionki; -wymienia sposoby zapobiegania chorobom przenoszonym drogą oddechową ; - wymienia szkody, które pasożyty powodują w organizmie; - omawia objawy zatruc; -wymienia charakterystyczne cechy muchomora sromotnikowego; -wymienia objawy zatrucia grzybami; - omawia zasady pierwszej pomocy po kontakcie ze środkami czystości; -wyjaśnia, na czym polega palenie bierne; - wymienia skutki przyjmowania narkotyków; - wyjaśnia, czym jest asertywność; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia; - omawia skutki niewłaściwego odżywiania się; - wyjaśnia, na czym polega higiena osobista; - podaje sposoby na uniknięcie zakażenia się grzybicą; -porównuje objawy przeziębienia z objawami grypy i anginy; - klasyfikuje pasożyty na wewnętrzne i zewnętrzne, podaje ich przykłady; - charakteryzuje pasożyty wewnętrzne człowieka; - opisuje objawy wybranych chorób zakaźnych; - wymienia drobnoustroje mogące wnikać do organizmu przez uszkodzoną skórę; - omawia sposób postępowania po ukąszeniu przez żmiję; - rozpoznaje dziko rosnące rośliny trujące; -omawia zasady postępowania w przypadku oparzeń; -wyjaśnia, czym jest uzależnienie; - charakteryzuje substancje znajdujące się w dymie papierosowym; - uzasadnia konieczność zachowań asertywnych; - uzasadnia, dlaczego napoje energetyzujące nie są obojętne dla zdrowia. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowuje propozycję prawidłowego jadłospisu na trzy dni, który będzie odpowiedni w okresie dojrzewania; - przygotowuje informacje na temat objawów boreliozy i sposobów postępowania w przypadku zachorowania na nią; -prezentuje plakat ostrzegający o niebezpieczeństwach w swojej okolicy; -przygotowuje informacje na temat pomocy osobom uzależnionym; - prezentuje informacje na temat możliwych przyczyn, postaci i profilaktyki chorób nowotworowych.

<ul style="list-style-type: none"> - podaje przynajmniej dwa przykłady negatywnego wpływu dymu tytoniowego i alkoholu na organizm człowieka; - opisuje zachowanie świadczące o mogącym rozwinąć się uzależnieniu od komputera lub telefonu; - prezentuje zachowanie asertywne w wybranej sytuacji. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady sytuacji, w których należy zachować się asertywnie. 			
---	--	--	--	--

Dział 6. Orientujemy się w terenie

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oblicza wymiary biurka w skali 1 : 10; - rysuje plan biurka w skali 1 : 10; -wymienia rodzaje map; - odczytuje informacje zapisane w legendzie planu; - wskazuje kierunki geograficzne na mapie; - odszukuje na planie okolicy wskazany obiekt, np. kościół, szkołę; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia, jak powstaje plan; - rysuje plan dowolnego przedmiotu (wymiaru przedmiotu podzielne bez reszty przez 10) w skali 1 : 10; -wyjaśnia pojęcia: <i>mapa i legenda</i>; - określa przeznaczenie planu miasta i mapy turystycznej; - rozpoznaje obiekty przedstawione na planie lub mapie za pomocą znaków kartograficznych; -określa położenie innych obiektów na mapie w stosunku do podanego obiektu; - opowiada, jak zorientować plan lub mapę za pomocą kompasu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcie <i>skala liczbowa</i>; - oblicza wymiary przedmiotu w różnych skalach, np. 1 : 5, 1 : 20, 1 : 50; -wykonuje szkic terenu szkoły; -opisuje słowami fragment terenu przedstawiony na planie lub mapie; - przygotowuje zbiór znaków kartograficznych dla planu lub mapy najbliższej okolicy; - wyjaśnia, na czym polega orientowanie planu lub mapy; -orientuje plan lub mapę za pomocą kompasu. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rysuje plan pokoju w skali 1 : 50; - dobiera skalę do wykonania planu dowolnego obiektu; - wykonuje szkic okolic szkoły; - porównuje dokładność planu miasta i mapy turystycznej; - odszukuje na mapie wskazane obiekty; -orientuje mapę za pomocą obiektów w terenie. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcia: <i>skala mianowana, podziałka liniowa</i>; - rysuje fragment drogi do szkoły, np. ulicy, zmniejszając jej wymiary (np. 1000 razy) i używając właściwych znaków kartograficznych; - dostosowuje sposób orientowania mapy do otaczającego terenu.
---	--	---	---	--

Dział 7. Poznajemy krajobraz najbliższej okolicy

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozpoznaje na zdjęciach rodzaje krajobrazów; - podaje przykłady krajobrazu naturalnego; - wymienia nazwy krajobrazów kulturowych; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, do czego odnoszą się nazwy krajobrazów; - wymienia rodzaje krajobrazów: naturalny, kulturowy; - wyjaśnia pojęcie <i>krajobraz kulturowy</i>; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wyjaśnia pojęcie <i>krajobraz</i>; -wymienia składniki, które należy uwzględnić, opisując krajobraz; - omawia cechy poszczególnych krajobrazów kulturowych; - wskazuje składniki naturalne w krajobrazie najbliższej okolicy; -opisuje wklęsłe formy terenu; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> -opisuje krajobraz najbliższej okolicy; - klasyfikuje wzniesienia na podstawie ich wysokości; - omawia elementy doliny; - opisuje skały występujące w najbliższej okolicy; - omawia proces powstawania gleby; 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje pozytywne i negatywne skutki przekształcenia krajobrazu najbliższej okolicy; - przygotowuje krótką prezentację o najciekawszych formach terenu w Polsce, w Europie, na świecie; -przygotowuje kolekcję skał z najbliższej
--	--	---	---	--

<p>- określa rodzaj krajobrazu najbliższej okolicy;</p> <p>-rozpoznaje na ilustracji formy terenu;</p> <p>- wyjaśnia, czym są równin;</p> <p>- wykonuje modele wzniesienia i doliny;</p> <p>- przyporządkowuje jedną/dwie pokazane skały do poszczególnych grup;</p> <p>- podaje przykłady wód słonych;</p> <p>- wskazuje na mapie przykład wód stojących i płynących w najbliższej okolicy;</p> <p>- rozpoznaje na zdjęciach krajobraz kulturowy;</p> <p>-podaje dwa/trzy przykłady zmian w krajobrazie najbliższej okolicy;</p> <p>- wymienia dwie/trzy formy ochrony przyrody w Polsce;</p> <p>- podaje dwa/trzy przykłady ograniczeń obowiązujących na obszarach chronionych;</p> <p>- wyjaśnia, na czym polega ochrona ścisła.</p>	<p>- wskazuje w krajobrazie najbliższej okolicy składniki, które są wytworami człowieka;</p> <p>-omawia na podstawie ilustracji elementy wzniesienia;</p> <p>- wskazuje formy terenu w krajobrazie najbliższej okolicy;</p> <p>- podaje nazwy grup skał;</p> <p>- podaje przykłady skał litych, zwięzłych i luźnych;</p> <p>- podaje przykłady wód słodkich – w tym wód powierzchniowych;</p> <p>- wskazuje różnice między oceanem a morzem;</p> <p>- na podstawie ilustracji rozróżnia rodzaje wód stojących i płynących;</p> <p>- wymienia różnice między jeziorem a stawem;</p> <p>- wymienia, podając przykłady, od jakich nazw pochodzą nazwy miejscowości;</p> <p>- podaje przykłady zmian w krajobrazach kulturowych;</p> <p>- wyjaśnia, czym są parki narodowe;</p> <p>- podaje przykłady obiektów, które są pomnikami przyrody;</p> <p>- omawia sposób zachowania się na obszarach chronionych.</p>	<p>- opisuje formy terenu dominujące w krajobrazie najbliższej okolicy;</p> <p>- opisuje budowę skał litych, zwięzłych i luźnych;</p> <p>- rozpoznaje co najmniej jedną skałę występującą w najbliższej okolicy;</p> <p>- wyjaśnia pojęcia: <i>wody słodkie</i>, <i>wody słone</i>;</p> <p>- wykonuje schemat podziału wód powierzchniowych;</p> <p>- omawia warunki niezbędne do powstania jeziora;</p> <p>- porównuje rzekę z kanałem śródlądowym;</p> <p>- omawia zmiany w krajobrazie wynikające z rozwoju rolnictwa;</p> <p>- omawia zmiany w krajobrazie związane z rozwojem przemysłu;</p> <p>- wyjaśnia pochodzenie nazwy swojej miejscowości;</p> <p>- wyjaśnia cel ochrony przyrody;</p> <p>- wyjaśnia, czym są rezerваты przyrody;</p> <p>- wyjaśnia różnice między ochroną ścisłą a ochroną czynną;</p> <p>- podaje przykład obszaru chronionego lub pomnika przyrody znajdującego się w najbliższej okolicy.</p>	<p>- charakteryzuje wody słodkie występujące na Ziemi;</p> <p>- omawia, jak powstają bagna;</p> <p>- charakteryzuje wody płynące;</p> <p>- podaje przykłady działalności człowieka, które prowadzą do przekształcenia krajobrazu;</p> <p>- wskazuje źródła, z których można uzyskać informacje o historii swojej miejscowości;</p> <p>- wskazuje różnice między parkiem narodowym a parkiem krajobrazowym;</p> <p>- na podstawie mapy w podręczniku lub atlasie podaje przykłady pomników przyrody ożywionej i nieożywionej na terenie Polski i swojego województwa.</p>	<p>okolicy wraz z ich opisem;</p> <p>- prezentuje informacje typu „naj” – najdłuższa rzeka, największe jezioro, największa głębia oceaniczna;</p> <p>-wyjaśnia, czym są lodowce i lądolod;</p> <p>- przygotowuje plakat lub prezentację multimedialną na temat zmian krajobrazu na przestrzeni dziejów;</p> <p>- przygotuje prezentację multimedialną lub plakat pt. „Moja miejscowość dawniej i dziś”;</p> <p>- prezentuje – w dowolnej formie – informacje na temat ochrony przyrody w najbliższej okolicy: gminie, powiecie lub województwie.</p>
---	--	---	--	--

Dział 8. Odkrywamy tajemnice życia w wodzie i na lądzie

<p>Uczeń:</p> <p>- podaje trzy przystosowania ryb do życia w wodzie;</p> <p>- wymienia dwa przykłady innych przystosowań organizmów do życia w wodzie;</p> <p>-wskazuje na ilustracji elementy rzeki: źródło, bieg górny, bieg środkowy, bieg dolny, ujście;</p> <p>- przyporządkowuje na schematycznym rysunku odpowiednie nazwy do stref życia w jeziorze;</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- omawia, podając przykłady, przystosowania zwierząt do życia w wodzie;</p> <p>- wyjaśnia, dzięki czemu zwierzęta wodne mogą przetrwać zimę</p> <p>- podaje dwie/trzy nazwy organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki;</p> <p>- omawia warunki panujące w górnym biegu rzeki;</p> <p>- podaje nazwy stref życia w jeziorze;</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- omawia, podając przykłady, przystosowania roślin do ruchu wód;</p> <p>- omawia sposób pobierania tlenu przez organizmy wodne;</p> <p>- wymienia cechy, którymi różnią się poszczególne odcinki rzeki;</p> <p>- porównuje warunki życia w poszczególnych biegach rzeki;</p> <p>- omawia przystosowania organizmów żyjących w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki;</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i>; charakteryzuje, podając przykłady, przystosowania zwierząt do ruchu wody;</p> <p>-porównuje świat roślin oraz zwierząt w górnym, środkowym i dolnym biegu rzeki;</p> <p>- rozpoznaje na ilustracjach organizmy charakterystyczne dla każdego z biegów rzeki;</p> <p>-wyjaśnia pojęcie <i>plankton</i>;</p>	<p>Uczeń:</p> <p>- prezentuje informacje o największych organizmach żyjących w środowisku wodnym;</p> <p>-podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu rzek na życie i gospodarkę człowieka;</p> <p>- przygotowuje prezentację na temat trzech/czterech organizmów tworzących plankton;</p> <p>- prezentuje informacje „naj” na temat jezior w Polsce, w Europie i na świecie;</p>
--	---	--	---	---

<p>-odczytuje z ilustracji nazwy dwóch/trzech organizmów żyjących w poszczególnych strefach jeziora;</p> <p>- wymienia czynniki warunkujące życie na łądzie;</p> <p>- omawia przystosowania zwierząt do zmian temperatury;</p> <p>- wskazuje warstwy lasu na planszy dydaktycznej lub ilustracji;</p> <p>- wymienia po dwa gatunki organizmów żyjących w dwóch wybranych warstwach lasu;</p> <p>- podaje trzy zasady zachowania się w lesie;</p> <p>- podaje po dwa przykład drzew iglastych i liściastych;</p> <p>- rozpoznaje dwa drzewa iglaste i dwa liściaste;</p> <p>-podaje dwa przykłady znaczenia łąki;</p> <p>- wyjaśnia, dlaczego nie wolno wypalać traw;</p> <p>- rozpoznaje przynajmniej trzy gatunki poznanych roślin łąkowych wymienia nazwy zbóż;</p> <p>- rozpoznaje na ilustracjach owies, pszenicę i żyto;</p> <p>- podaje przykłady warzyw uprawianych na polach;</p> <p>- wymienia nazwy dwóch szkodników upraw polowych'</p>	<p>- wymienia grupy roślin żyjących w strefie przybrzeżnej;</p> <p>- rozpoznaje na ilustracjach pospolite rośliny wodne przytwierdzone do podłoża;</p> <p>- omawia przystosowania roślin do niskiej lub wysokiej temperatury;</p> <p>- podaje nazwy warstw lasu;</p> <p>- omawia zasady zachowania się w lesie;</p> <p>- rozpoznaje pospolite organizmy żyjące w poszczególnych warstwach lasu;</p> <p>- rozpoznaje pospolite grzyby jadalne;</p> <p>- porównuje wygląd igieł sosny z igłami świerka;</p> <p>- wymienia cechy budowy roślin iglastych ułatwiające ich rozpoznawanie, np. kształt i liczba igieł, kształt i wielkość szyszek;</p> <p>- wymienia cechy ułatwiające rozpoznawanie drzew liściastych;</p> <p>- wymienia cechy łąki;</p> <p>- wymienia zwierzęta mieszkające na łące i żerujące na niej;</p> <p>- przedstawia w formie łańcucha pokarmowego proste zależności pokarmowe między organizmami żyjącymi na łące;</p> <p>- omawia sposoby wykorzystywania roślin zbożowych;</p> <p>- rozpoznaje nasiona trzech zbóż;</p> <p>- wyjaśnia, które rośliny nazywamy chwastami;</p> <p>- uzupełnia brakujące ognia w łańcuchach pokarmowych organizmów żyjących na polu.</p>	<p>- charakteryzuje przystosowania roślin do życia w strefie przybrzeżnej;</p> <p>- wymienia czynniki warunkujące życie w poszczególnych strefach jeziora;</p> <p>- wymienia zwierzęta żyjące w strefie przybrzeżnej;</p> <p>- charakteryzuje przystosowania ptaków i ssaków do życia w strefie przybrzeżnej;</p> <p>- charakteryzuje przystosowania roślin i zwierząt zabezpieczające je przed utratą wody;</p> <p>- wymienia przykłady przystosowań chroniących zwierzęta przed działaniem wiatru;</p> <p>- opisuje sposoby wymiany gazowej u zwierząt lądowych;</p> <p>- omawia wymagania środowiskowe wybranych gatunków zwierząt żyjących w poszczególnych warstwach lasu;</p> <p>- porównuje drzewa liściaste z drzewami iglastymi;</p> <p>- rozpoznaje rosnące w Polsce rośliny iglaste;</p> <p>- rozpoznaje przynajmniej sześć gatunków drzew liściastych;</p> <p>- wymienia typy lasów rosnących w Polsce;</p> <p>- omawia zmiany zachodzące na łące w różnych porach roku;</p> <p>- rozpoznaje przynajmniej pięć gatunków roślin występujących na łące;</p> <p>- wyjaśnia, w jaki sposób ludzie wykorzystują łąki;</p> <p>- wyjaśnia pojęcia: <i>zboża ozime</i>, <i>zboża jare</i>;</p> <p>- podaje przykłady wykorzystywania uprawianych warzyw;</p> <p>- wymienia sprzymierzeńców człowieka w walce ze szkodnikami upraw polowych.</p>	<p>- charakteryzuje poszczególne strefy jeziora;</p> <p>- rozpoznaje na ilustracjach pospolite zwierzęta związane z jeziorami;</p> <p>- układa z poznanych organizmów łańcuch pokarmowy występujący w jeziorze;</p> <p>- omawia negatywną i pozytywną rolę wiatru w życiu roślin;</p> <p>- charakteryzuje wymianę gazową u roślin;</p> <p>- wymienia przystosowania roślin do wykorzystania światła;</p> <p>- charakteryzuje poszczególne warstwy lasu, uwzględniając czynniki abiotyczne oraz rośliny i zwierzęta żyjące w tych warstwach</p> <p>- podaje przykłady drzew rosnących w lasach liściastych, iglastych i mieszanych;</p> <p>- przyporządkowuje nazwy gatunków roślin do charakterystycznych barw łąki;</p> <p>- uzasadnia, że łąka jest środowiskiem życia wielu zwierząt;</p> <p>- podaje przykłady innych upraw niż zboża i warzywa,</p> <p>- wskazując sposoby ich wykorzystywania;</p> <p>- przedstawia zależności występujące na polu w formie co najmniej dwóch łańcuchów pokarmowych;</p> <p>- rozpoznaje zboża rosnące w najbliższej okolicy.</p>	<p>- prezentuje informacje na temat przystosowań dwóch/trzech gatunków roślin lub zwierząt do życia w ekstremalnych warunkach lądowych;</p> <p>- prezentuje informacje o życiu wybranych organizmów leśnych (innych niż omawiane na lekcji) z uwzględnieniem ich przystosowań do życia w danej warstwie lasu;</p> <p>- prezentuje informacje na temat roślin iglastych pochodzących z innych regionów świata, które są uprawiane w polskich ogrodach;</p> <p>- wykonuje zielnik z poznanych na lekcji roślin łąkowych lub innych roślin;</p> <p>- wyjaśnia, czym jest walka biologiczna;</p> <p>- prezentuje informacje na temat korzyści i zagrożeń wynikających ze stosowania chemicznych środków zwalczających szkodniki.</p>
--	--	---	---	--

--	--	--	--	--

Zasady obowiązujące na lekcjach przyrody:

Aktualizacja od 01.04.2024 r.

Sprawdziany

- są przeprowadzane na koniec każdego działu programowego lub obejmują materiał kilku działów,
- są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem wpisem do terminarza Librus i podaniem zagadnień,
- są poprzedzone lekcją powtórzeniową obejmującą wymagane treści i umiejętności,
- uczeń pisze sprawdzian długopisem nieścieralnym i nie może używać korektora,
- po sprawdzianie nauczyciel omawia jego wyniki i poprawia z uczniami typowe dla klasy błędy,
- skala procentowa na poszczególne oceny jest zgodna ze statutem szkoły,
- po każdym sprawdzianie uczeń otrzymuje informację zwrotną w formie ustnej lub pisemnej.

Kartkówki

Kartkówki zapowiedziane trwają do 15 minut, obejmują materiał wskazany przez nauczyciela.

Kartkówki niezapowiedziane obejmują materiał z ostatniej jednostki tematycznej.

Praca na lekcji

Wymagane jest posiadanie zeszytu, a w nim notatek z każdej lekcji. W razie nieobecności, notatki z lekcji trzeba uzupełnić. Podczas lekcji ocenę plusem, minusem lub oceną mogą podlegać:

- odpowiedź ustna, rozwiązywanie zadań przy tablicy,
- zgłaszanie się i udzielanie poprawnych odpowiedzi,
- praca samodzielna (rozwiązywanie zadań z podręcznika lub na kartach pracy),

- praca w grupach podczas lekcji.

Prace domowe:

- mogą być zadawane w zeszyte przedmiotowym, zeszyte ćwiczeń, na kartach pracy lub na platformach internetowych np. teamsy, inne, **taka praca wykonana w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych nie jest dla ucznia obowiązkowa.**
- mogą być krótkoterminowe - zadawane z lekcji na lekcję, długoterminowe, projektowe itp.,
- **praca domowa nie jest oceniana, nauczyciel nie ustala oceny (nie wystawia stopnia).**
- **nauczyciel sprawdza zadaną i wykonaną przez ucznia pracę domową i udziela informacji zwrotnej, która wskazuje uczniowi co robi dobrze, co i jak wymaga poprawy oraz jak powinien dalej się uczyć.**
- ~~➤ wpływ na ocenę pracy domowej ma zawartość merytoryczna, staranność, niestereotypowe sposoby rozwiązania danego problemu, umiejętność korzystania ze źródeł, terminowość wykonania,~~
- ~~➤ po powrocie z nieobecności zaległe prace domowe należy niezwłocznie uzupełnić,~~
- ~~➤ po powrocie ucznia z nieobecności obowiązkiem jego jest uzupełnić zaległości z lekcji.~~

Inne aktywności ucznia, które mogą podlegać ocenie

- osiągnięcia w konkursach,
- rozwiązywanie zadań dodatkowych,
- przygotowanie i przedstawienie prezentacji, pomocy edukacyjnych, modeli,
- praca metodą projektu - szczegółowe kryteria oceny podane są do każdego projektu.

Nieprzygotowania do lekcji

Uczeń ma prawo do trzykrotnego, w ciągu półrocza, zgłoszenia nieprzygotowania do lekcji. Fakt ten należy zgłosić nauczycielowi na początku lekcji. Przez nieprzygotowanie do lekcji rozumie się: ~~brak pracy domowej~~, brak zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń, brak przygotowania do odpowiedzi ustnej lub niezapowiedzianej kartkówki. Po wykorzystaniu określonego powyżej limitu nauczyciel wpisuje uczniowi informację o zaistniałej sytuacji w dzienniku Librus – uwagi, co może skutkować obniżeniem oceny z zachowania.

Inne formy oceniania

W szkole stosowane są elementy oceniania kształtującego dlatego ocena pracy ucznia niekoniecznie musi zakończyć się wystawieniem stopnia, może to być także ocena w formie:

- informacji zwrotnej,
- pochwały nauczyciela,
- plusów (za 10 „plusów” uczeń otrzymuje ocenę celującą, minus „kasuje” plusa),
- oceny koleżeńskiej,
- wyniku podanego w formie procentowej (diagnozy).